

Trafikförsörjningsprogram färdtjänst för Kungälv kommun

Gäller för 2020–2022 (Dnr KS2020/1832)

Medverkande:

Ann-Sofie Carlberg, Färdtjänsthandläggare, Samhälle och utveckling

Christina Storm, Färdtjänsthandläggare, Samhälle och utveckling

Innehållsförteckning

1 INLEDNING	4
2 BAKGRUND	4
3 MÅLSÄTTNING	4
4 OMFATTNING AV KOMMUNENS FÄRDTJÄNST	4
5 FÄRDTJÄNSTENS UTVECKLING TILL ÅR 2028 I KUNGÄLV	5
6.1 GRUNDER FÖR PRISSÄTTNING AV RESOR	7
6.2 Resa i annan kommun	8
6.3 Riksfärdtjänst.....	8
7 SAMBAND MED ÖVRIG KOLLEKTIVTRAFIK.....	10
8 ÅTGÄRDER FÖR ATT SKYDDA MILJÖN.....	10
8.1 Uppföljning av miljökraven.....	12

1 Inledning

Enligt Lag om kollektivtrafik (SFS 2010:1065) ska i de kommuner som inte överlåtit ansvaret för färdtjänsten till den regionala kollektivtrafikmyndigheten ett trafikförsörjningsprogram upprättas. Varje kommun ska där uppge omfattningen av trafik enligt Lag om färdtjänst (1997:736) och Lag om riksfärdtjänst (1997:735) samt grunderna för prissättningen för resor med sådan trafik.

Programmet gäller för perioden 2020–2022 och kommer vid behov att revideras.

2 Bakgrund

Kommunen har lagkrav på sig att upprätta trafikförsörjningsprogram eftersom kommunen har ansvaret för färdtjänsten. För att följa lagstiftningen ska programmet minst omfatta tre fastställda punkter. I detta trafikförsörjningsprogram görs en redovisning av vad som gäller i Kungälv kommun för samtliga av dessa tre punkter, se nedan.

- Omfattningen av kommunens färdtjänst
- Grunder för prissättning av resor
- Åtgärder för att skydda miljön

3 Målsättning

Tillgänglighet och delaktighet för alla – Funktionshinderpolitiskt program för Kungälv kommun är ett styrdokument som är antaget av kommunfullmäktige. Följande mål gällande resor och kommunikation nämns i denna. ”Kungälv kommun ska verka för att regionen förbättrar kollektivtrafiken utifrån ett tillgänglighetsperspektiv. Kungälv kommun ska i samverkan med Västtrafik och trafikföretagen förbättra komplement till kollektivtrafiken så som färdtjänst och skolskjuts utifrån en helhetssyn och ett tillgänglighetsperspektiv i Kungälv.”

Kommunen har som målsättning att öka integrationen av färdtjänst och allmän kollektivtrafik. I takt med att den allmänna kollektivtrafiken anpassas allt mer till olika personers fysiska och psykiska förutsättningar minskar behovet av färdtjänst och riksfärdtjänst med personbil och specialfordon. Det är dock kommunens uppfattning att behovet av färdtjänst kommer att kvarstå för vissa personer.

4 Omfattning av kommunens färdtjänst

Enligt Lag om färdtjänst (1997:736) skall tillstånd till färdtjänst meddelas för dem som på grund av funktionshinder, som inte endast är tillfälligt, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att resa med allmänna kommunikationsmedel. Om sökanden är under 18 år skall prövningen göras i förhållande till barn i motsvarande ålder utan funktionshinder. Tillståndet omfattar inte transporter som av någon annan anledning bekostas av det allmänna. Det är Kungälv kommun som handlägger och utreder ansökningar gällande färdtjänstillstånd samt riksfärdtjänstillstånd.

Kungälv kommun har överlåtit till Västtrafik att upphandla transport och beställningstjänster samt utföra samordning av färdtjänstresor med andra typer av anropstyrda resor och sjukresor.

Nuvarande ”Avtal mellan Västtrafik AB och Kungälv kommun angående upphandling, samordning och utförande av särskild kollektivtrafik” gäller till och med 2022-04-30.

Kommunen har riktlinjer för färdtjänst där bland annat färdtjänstområdet samt avgifter framgår.

Kungälv Kommunens färdtjänstområde omfattar Kungälv kommun, Ale, Göteborg, Mölndal, Partille, Lerum, Härryda, Stenungsund, Lilla Edet, Alingsås, Tjörn, Öckerö, Orust och från 1 januari 2021 även Kungsbacka. Den färdtjänstberättigade har möjlighet att göra det antal resor hen har behov av. Resenären får normalt sett resa obegränsat antal resor inom färdtjänstområdet. I vissa fall kan färdtjänsttillståndet begränsas eller utformas utifrån den enskildes förutsättningar. Resenären kan även beviljas resa i annan kommun, där den tillståndsberättigade vistas. Resenären har möjlighet att beviljas resa inom vistelsekommunen och dess angränsade kommuner. För kund som vistas på annan ort erhålls resa i annan kommun i maximalt 6 månader.

Den färdtjänstberättigade har rätt att ta med en medresenär, samt egna barn eller syskon upp till 20 år, dock inte fler än vad som ryms i ett fordon.

I tabellen nedan redovisas statistik över antal färdtjänsttillstånd och antal resor under perioden 2017–2019.

År	Totalt antal tillstånd	Totalt antal nyttjade tillstånd	I % nyttjade tillstånd	Totalt antal resor
2019	1476	858	58 %	22 352
2018	1493	868	58 %	23 480
2017	1453	840	58 %	23 080

5 Färdtjänstens utveckling till år 2028 i Kungälv

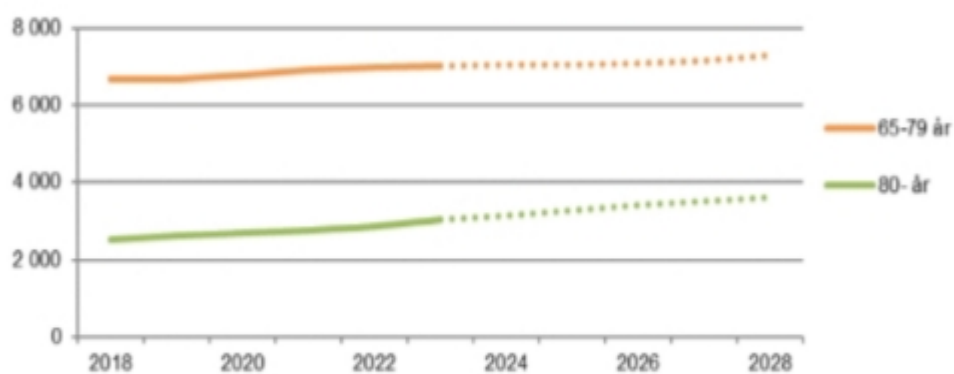
Den åldersgrupp som till största delen uppfyller kraven för beviljande av färdtjänst är personer 80 år och äldre. Enligt befolkningsprognosen 2019-2023 med utblick mot 2028 för Kungälv kommun så växer den äldre befolkningen i antal. Den yngre pensionärsgruppen, 65–79-år, har ökat stadigt sedan 1980 och i en extra snabb takt de senaste 10 åren då de stora kullarna födda på 1940-talet kommit in i dessa åldrar. Ökningen kommer att fortsätta under såväl prognos- som utblicksperiod, detta då de

årskullar som nu träder in i dessa åldrar fortsatt är större än de som träder ut. Även gruppen 80 år och äldre växer stadigt. Medellivslängden ökar i Sverige idag vilket främst beror på minskad dödlighet bland äldre.

Eftersom antalet äldre ökar kan man förmoda att antalet personer i behov av färdtjänst kommer att öka i samma takt. Det behöver dock inte bli så, då ett fortsatt tillgänglighetsarbete inom kollektivtrafiken görs. Det skapas förutsättningar för fler att ta del av kollektivtrafiken med låggolvsbussar, anpassning av hållplatser och tillfartsvägar, förbättrad information, tillgång till ledsagning mellan trafikslag, anropsstyrd trafik samt samplanering mellan trafikslag. Detta bör leda till att gruppen som är i behov av färdtjänst minskar något. Dock bedöms behovet av färdtjänst att kvarstå för vissa personer.

Nedanstående diagram är hämtat från ”Befolkningsprognos 2019-2023 med utblick mot 2028”. Kungälv kommun.

Prognos och utblick för antal personer 65 år och äldre

I tabellen nedan redovisas hur fördelningen på antal färdtjänstillstånd per födelseår såg ut år 2019:

Födelseår	Män	Kvinnor
- 1939	236	615
1940 - 1954	130	202
1955 - 1974	59	92
1975 - 1999	48	52
2000 -	33	9

6.1 Grunder för prissättning av resor

Avgift utgår enligt kommunfullmäktige beslutad taxa för färdtjänst.

Egenavgiften beräknas utifrån hur många taxezoner som resan företas inom och varje kommun utgör en zon.

En årlig höjning görs med Västtrafiks indexreglering.

Beslut om ny färdtjänsttaxamodell fattades av kommunfullmäktige i Kungälv kommun den 5 november 2020 och gäller från 1 januari 2021. Startbeloppen baseras på år 2020 års egenavgifter och regleras första helgfria måndagen i mars med start 2021 och sker sedan årligen.

Egenavgifter 2020:

Inom Kungälv kommun	vuxen 65 kr och ungdom 49 kr
Kungälv-Ale	vuxen 78 kr och ungdom 59 kr
Kungälv-Göteborg	vuxen 130 kr och ungdom 98 kr
Kungälv-Mölndal	vuxen 130 kr och ungdom 98 kr
Kungälv-Partille	vuxen 130 kr och ungdom 98 kr
Kungälv-Lerum	vuxen 130 kr och ungdom 98 kr
Kungälv-Härryda	vuxen 130 kr och ungdom 98 kr
Kungälv-Stenungsund	vuxen 133 kr och ungdom 99 kr
Kungälv-Lilla Edet	vuxen 133 kr och ungdom 99 kr
Kungälv-Alingsås	vuxen 187 kr och ungdom 140 kr
Kungälv-Tjörn	vuxen 187 kr och ungdom 140 kr
Kungälv-Öckerö	vuxen 187 kr och ungdom 140 kr
Kungälv-Orust	vuxen 187 kr och ungdom 140 kr
Kungälv-Kungsbacka	vuxen 187 kr och ungdom 140 kr

Vid arbetsresor är egenavgiften Västtrafiks kollektivtrafiktaxa för månadskort + 25 % påslag. Oavsett om den färdtjänstberättigade resenären arbetar hel- eller deltid gäller taxa för hel månad. Resor som anställda gör inom tjänsten skall bekostas av arbetsgivaren och omfattas inte av tillstånd till färdtjänst.

Färdtjänstberättigade barn 0-6 år åker gratis. Från 7-årsdagen gäller ungdomstaxa. Färdtjänstberättigade ungdomar 7-19 år betalar 75 % av egenavgiften för vuxen. Från 20-årsdagen gäller vuxentaxa.

Nattaxa gäller för resor som påbörjas mellan 00:00-04.00. För alla resor görs ett tillägg med 50 % på egenavgiften.

Medresenär betalar samma taxa som den färdtjänstberättigade resenären.

Ledsagare betalar ingen egenavgift.

För resor utanför färdtjänstområdet sk. riksfärdtjänst gäller en taxa som är fastställd av regeringen. Se avsnitt 6.2 Riksfärdtjänst.

6.2 Resa i annan kommun

Resenärer som har färdtjänstillstånd i Kungälv kommun kan även vid särskild prövning beviljas resor inom en kommun utanför färdtjänstområdet. Resenären har möjlighet att beviljas inom vistelsekommunen och dess angränsande kommuner. Resenären betalar den egenavgift som tas ut för färdtjänst i vistelsekommunen. För kund som vistas på annan ort erhålls resa i annan kommun i maximalt 6 månader.

6.3 Riksfärdtjänst

I lagen (1997:735) om riksfärdtjänst, anges att en kommun ska på de villkor som anges i lagen lämna ersättning för reskostnader för personer som till följd av ett stort och varaktigt funktionshinder måste resa på ett särskilt kostsamt sätt. Beslut om riksfärdtjänst fattas enligt lag om riksfärdtjänst (SFS 1997:735)

Riksfärdtjänst är resor som sker utanför Kungälv kommunens färdtjänstområde. Vid resa med riksfärdtjänst ska resenären betala en viss avgift, den sk. egenavgiften fastställd av regeringen. Regeringens föreskrifter om resenärens egenavgift anges i förordningen (193:1148). Egenavgiftens storlek skall motsvara normala reskostnader med allmänna färdmedel och beräknas efter vägavståndet i kilometer. Utgångspunkten för vad som är normala reskostnader har varit SJ:s taxesättning för resa med tåg 2 klass.

Egenavgift riksfärdtjänst fr om 970101 fastställd av regeringen

Vägavstånd i km	Egenavgift	7-25 år
0–100	105: -	73:50
101–125	130: -	91: -
126–150	165: -	115:50:-
151–175	195: -	136:50:-
176–200	220: -	154: -
201–225	255: -	178:50:-
226–250	275: -	192:50:-
251–275	300: -	210: -
276–300	320: -	224: -
301–350	370: -	259: -
351–400	420: -	294: -
401–450	455: -	318:50:-
451–500	480: -	336: -
501–600	535: -	374:50:-
601–750	600: -	420: -
751–1000	655: -	458:50:-
1001–1250	680: -	476: -
1251–1500	700: -	490: -
1501 och längre	755: -	528:50:-

Kraven för tillstånd till riksfärdtjänst är högre än för färdtjänst. Ett krav för att tillstånd ska ges är att resan är särskilt kostsam för den sökande.

Riksfärdtjänstresa kan ske med

- Tåg, flyg och andra allmänna kommunikationer tillsammans med ledsagare
- Taxi eller annat särskilt anpassat färdtjänstfordon.

Ansökan görs för varje enskild resa.

Kungälv kommun har avtal med Riksfärdtjänsten Sverige AB för utförandet av riksfärdtjänstresor.

I tabellen nedan redovisas antalet riksfärdtjänstresor per år 2017-2019:

År	Antal riksfärdtjänstresor
2019	281
2018	367
2017	258

7 Samband med övrig kollektivtrafik

Färdtjänst är en särskild kollektivtrafik och ett komplement till den allmänna kollektivtrafiken. Färdtjänst ska ge personer med varaktiga funktionshinder möjligheter att förflytta sig i samhället. Den allmänna kollektivtrafiken är till stor del anpassad och tillgänglig för personer med funktionsnedsättningar. Det innebär att resor kan ske i kombination med allmän kollektivtrafik som är anpassad för funktionsnedsatta och färdtjänst.

Då Kungälv kommun precis som Västra Götalandsregionen har Västtrafik som leverantör som utförare så samplaneras sjukresor och färdtjänstresor idag.

8 Åtgärder för att skydda miljön

Västtrafik har ett uppdrag att utveckla, upphandla, planera och samordna de tjänster som behövs för att utföra anropsstyrda resor så effektivt som möjligt. De upphandlar således de trafikföretag som utför färdtjänstresor för Kungälv kommun.

I avtalet gällande transporttjänster VTAB för anropsstyrda resor i Västra Götaland har Västtrafik ställt följande miljökrav.

”Västtrafik vill att Trafikföretaget ska arbeta med miljöförbättringar och ställer därför krav på miljöledningsarbete hos Trafikföretaget. Arbetet med miljöledning syftar till att Trafikföretaget ska ha ett förhållningssätt, där verksamhetens miljöpåverkan alltid är en faktor, när beslut fattas eller investeringar genomförs.

Trafikföretaget ansvarar för att alla fordon ska kunna trafikera hela Västtrafiks geografiska område. Det gäller t.ex. miljözoner och där det finns krav på fordonens däck eller eventuella avgifter för att få köra med dubbade vinterdäck.

Fordon som är registrerade för upp till fem personer inklusive föraren ska vara typgodkända som MK2008/Euro 5 eller miljöklass med högre årtals- eller Eurobeteckning.

Personbilar ska vid avtalets början minst uppfylla miljökraven för miljöbil enligt Vägtrafikskattelagen gällande från 1 januari 2013. Vid nyanskaffning under pågående avtal ska personbil minst uppfylla vid var tid gällande miljökrav för miljöbil.

Specialfordon ska vara klassade som MK2008/Euro 5 eller miljöklass med högre årtals- eller Eurobeteckning.

Trafikföretaget ska sträva efter att kontinuerligt minska utsläppen av koldioxid i enlighet med de mål som finns i regionen:

Västra Götalandsregionens mål om fossiloberoende fordonsflotta år 2020, vilket ska tolkas som minskning av koldioxidutsläppen från fossil energi från källa till slutanvändning (WTW) med 80 % jämfört med år 2010. Västra Götalandsregionens mål för kollektivtrafik om att år 2025 ska minst 95 % av kollektivtrafiken utföras med förnybar energi.

Diesel och bensin bör endast användas där det saknas tankställen för förnybara drivmedel eller där miljöfordon saknas (specialfordon). Om dieselolja eller bensin används ska den vara av sämst miljöklass 1. Vid dieselanvändning ska hög inblandning av HVO (Hydrogenated Vegetable Oil, biodiesel) eftersträvas, dvs. företaget bör välja tankställen där det är möjligt att tanka diesel med hög inblandning av HVO. Vid brist på miljöklass 1 drivmedel ska bästa tillgängliga miljöklass användas.

Trafikföretaget ska sträva efter att kontinuerligt minska utsläppen av växthusgaser och under avtalsperioden arbeta med bränslebesparing/energieffektivisering för den trafik som omfattas av uppdraget.

För att stimulera till en minskning av klimatpåverkande koldioxidutsläpp, och samtidigt bidra till Västra Götalandsregionens mål om att öka mängd och användning av biogas samt driva utvecklingen, erbjuder Västtrafik fordon som är registrerade som gasfordon eller elfordon en tilläggsersättning.

Trafikföretaget ska arbeta antingen efter de standardsystem för miljöarbete som finns, t.ex. miljöledningssystem enligt ISO 14001, miljöprogram efter branschanpassade manualer eller motsvarande. Miljöarbetet hos Trafikföretaget ska innefatta en miljöpolicy som relaterar till företagets miljöpåverkan och innehåller ett åtagande om att minst följa gällande lagstiftning. Policyn ska också innefatta ett åtagande om ständig förbättring av företagets miljöprestanda. Miljöarbetet ska också innefatta arbete med och redovisning av företagets miljöaspekter, samt mål och mått för dessa. Samtliga förare samt övrig personal som arbetar med trafikuppdraget ska involveras i miljöarbetet.

Miljöarbetet ska vara etablerat senast åtta månader efter trafikstart. Trafikföretaget ska efter begäran från Västtrafik kunna visa dokumentation som visar att Trafikföretaget utför miljöarbete enligt ovan.

Trafikföretaget bör använda däck som håller en hög klass vad gäller energieffektivitet, väggrepp vid vått väglag och buller. Västtrafik rekommenderar att bästa klass eftersträvas, vilket innebär klass A och B vad gäller energieffektivitet och väggrepp vid vått väglag respektive 68 dBA för buller.

Från och med 1 november 2012 omfattas de flesta däck av krav på energimärkning (EU-förordningen för energimärkning av däck, EC 1222/2009). Märkningen visar energieffektivitet, väggrepp vid vått väglag och buller.

Trafikföretaget bör också inom ramen för sin verksamhet arbeta med sparsam körning för att minska buller och utsläpp. Västtrafik rekommenderar att arbete med sparsam körning innehåller utbildning, uppföljning av bränsleförbrukning och kommunikation kring denna samt eventuellt teknisk utrustning i fordonet som uppmuntrar till sparsam körning. Tips på hur man kör sparsamt finns i Trafikverkets informationsfoldrar samt i snabbkurs i sparsam körning på webben.”

Kommunen har som huvudregel att samåkning ska ske vid färdtjänstresor. Samåkning sker mellan färdtjänstresenärer och även mellan färdtjänstresenärer och sjukresenärer där Kungälv kommun betalar för färdtjänstresenärens del av resan och Västra Götalandsregionen betalar för sjukresenärens del av resan, efter att kunden betalat sin egenavgift. Endast i undantagsfall beviljas ensamåkning vid färdtjänstresa. Samåkningen bidrar till att fler personer kan åka med i fordonen under en och samma resa och på så vis kan antalet bilresor minskas. Det bidrar till mindre utsläpp i vår miljö.

Undantag: Med anledning av Covid -19 har Västtrafik sedan den 27 mars 2020 tillfälligt infört ensamåkning och endast baksätessplacering i fordonen, för att minska smittspridning mellan förare och färdtjänstresenärer. Hur länge denna åtgärd fortgår är ännu inte bestämt.

8.1 Uppföljning av miljökraven

Trafikföretaget ska för varje enskilt avtal lämna miljöredovisning till Västtrafik.

Trafikföretagets årliga miljöredovisning lämnas senast 15 februari varje år.

Miljöredovisningen består av: Årlig miljöredovisning. Trafikföretagets miljöpolicy, som ska relatera till företagets miljöpåverkan och innehålla åtagande om att driva arbetet mot ständig förbättring samt minst följa gällande lagstiftning. Trafikföretagets mest betydande miljöaspekter som också ska finnas med i företagets mål, åtgärder och redovisning.

Trafikföretagets miljömål ska redovisas, målen ska vara mätbara och tidsbestämda och verkligt utfall ska ingå. Det ska framgå vilka miljömål som går längre än vad lagstiftning och trafikavtal kräver. Trafikföretaget ska uppge vilken typ av miljöledningssystem/miljöprogram som verksamheten omfattas av.

Västtrafik har rätt att sammanställa trafikföretagens miljöredovisningar för att öppet kunna redovisa kollektivtrafikens sammanlagda miljöpåverkan. Västtrafik har rätt att göra en revision av redovisningen bland annat genom att ta del av dokumentation och besiktiga teknisk utrustning på fordonen.